

به نام زیباترین معمار

ایسمها در معماری

ISMS in Architecture

مؤلف: جرمی ملوین

مترجم: مهرداد افشار شفقائی

سرشناسه	: ملوین، جرمی، ۱۹۶۴ - م. Melvin, Jeremy
عنوان و پدیدآور	: ایسم‌ها در معماری = Isms in architecture / مؤلف جرمی ملوین.
مشخصات نشر	: تهران: فدک ایساتیس ۱۳۹۱.
مشخصات ظاهری	: ۱۵۶ ص: مصور.
شابک	: ۶۰/۰۰۰ ریال (چاپ دوم): 978-964-8598-68-1
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا.
یادداشت	: عنوان اصلی: Isms: understanding architecture styles, 2006.
موضوع	: معماری -- زمینه و موضوع -- دستنامه‌ها.
شناسه افزوده	: افشارشفايي، مهرداد، ۱۳۵۱ - ، مترجم.
رده‌بندی کنگره	: ۱۳۸۶ الف ۷ م ۲۰۴/NA
رده‌بندی دیویی	: ۷۲۴
شماره کتابخانه ملی	: ۱۱۲۲۷۲۱

فدک ایساتیس

ایسم‌ها در معماری	:
جرمی ملوین	:
مهرداد افشارشفايي	:
مجیدرضا زروئی	:
توسعه آموزش	:
دوم، ۱۳۹۱	:
جلد ۱۵۰۰	:
۶۰۰۰۰ ریال	:
۹۷۸-۹۶۴-۸۵۹۸-۶۸-۱	:

ناشر

نام کتاب	:
مؤلف	:
مترجم	:
مدیر تولید	:
صفحه آرایي	:
نوبت چاپ	:
شمارگان	:
قیمت	:
شابک	:

دفتر انتشارات : تهران - خیابان انقلاب - خیابان اردیبهشت - بین‌لبافی‌نژاد و جمهوری - ساختمان ۱۰

تلفن: ۶۶۴۶۵۸۳۱ - ۶۶۴۸۱۰۹۶ - ۶۶۴۸۲۲۲۱

فروشگاه یزد: میدان آزادی (باغ ملی) - ابتدای خیابان فرخی - جنب مجتمع ستاره

تلفن: ۶۲۲۷۴۷۵ - ۶۲۲۶۷۷۱ - ۶۲۲۶۷۷۲

www.fadakbook.ir - info@fadakbook.ir

از خداوند برای زندگی امروزم شاکرم و
این کتاب را به همسرم پیشکش می‌کنم.

پیشگفتار

حدود ۸۰ سال پیش اتفاقات عجیبی در دنیای معماری رخ داد. ساختمان‌های جدید با روش‌های نوین و مصالح جدید ساختمانی و حتی طراحی شهرهای نوین که همگی آنها تاثیرات عمده‌ای بر زندگی ما داشته‌اند. استفاده بیش از حد از بتن و سیمان و نهایت سادگی معماری و سازه، انسان‌ها را مجبور به زندگی در سخت‌ترین و ناخوشایندترین محیط‌های ممکن می‌ساخت. ساختمان‌هایی که به زندان‌ها و کمپ‌های شکنجه دوران هیتلر بی‌شبهت نبودند.

به غیر از محیط‌های مسکونی، محیط‌هایی برای کار نیز ساخته می‌شد. مانند دانشکده معماری دانشگاه شیکاگو، که توسط یکی از معروفترین معماران قرن "میس ون در روه" طراحی شده، محیط ناخوشایند تاثیر خود را بر روی دانشجویان تا حدی گذاشته بود که آنها گاهی همانند استاد خود دست به کارهای عجیب می‌زدند.

سپس ساختمان‌هایی که خطرات جدی برای ساکنین خود داشتند. مانند برج آوینکا ایرلاین در کلمبیا، که پس از آتش گرفتن طبقه همکف، این ساختمان بلند تبدیل به یک دودکش بسیار بلند شده بود. تنها راه نجات اهالی از طریق هلی کوپتر از پشت بام بود. نوع دیگر ساختمان‌ها آنهایی هستند که دست به خودکشی می‌زنند، مانند ساختمان رونان در لندن. این برج ۳۲ طبقه با قطعات پیش ساخته که بر روی یکدیگر سوار شده بودند، ساخته شده بود. بر اثر اتصال الکتریکی در یکی از طبقات، تمام یک گوشه ساختمان فرو ریخت.

مجتمع "پروت ایگو" در سن لوئیس که برنده چندین جایزه شده بود، بین محله سیاه پوستان فقیر و سفید پوستان بنا شده بود تا به نوعی این دو قشر را پیوند دهد. اما پس از گذشت زمان به قدری قتل، تجاوز، دزدی، و کلاهبرداری در آن محل زیاد شد که جلوی دوربین‌های تلویزیون آنها را دینامیت نابود کردند. (به قول پروفیسور برودبنت: یکی از روش‌های نقد معماری)

ساختمان‌هایی نیز هستند که از خجالت می‌خواهند بمیرند. مانند ساختمان "جان هانکوک" در بستون، ماساچوست. نمای این ساختمان از شیشه‌های رفلکس بود. شیشه‌های بسیار بزرگ با سطح وسیع که هنگام تابش آفتاب و گرما افزایش سطح پیدا می‌کردند. و هنگام شب به اندازه اولیه باز می‌گشتند، و از آنجایی که برج‌های بلند در مجاورت باد قرار دارند، شیشه‌ها یکی یکی شروع به افتادن می‌کردند. این موضوع خطرات جدی برای عابرین در خیابان ایجاد می‌کرد. پس از تعویض شیشه‌ها با نوع ضخیم‌تر که درصد افتادش کمتر بود، "جان هانکوک" چهار نفر را استخدام کرده بود تا در طول روز ساختمان را نگاه کنند و در صورت احساس خطر مردم را از محل وقوع حادثه برهانند. (چرا که شیشه‌ها پیش از افتادن تغییر رنگ می‌دادند).

با این وجود انسانها از ساختمان‌های مدرن وحشت بجایی داشتند. هنوز هم دارند. اینها مقدمه‌ای برای به تصویر کشیدن اوضاع معماری مدرن و تأثیرات آن بر زندگی روزمره مردم بود، تا اهمیت شناخت دقیق‌تر معماری را برای ما روشن سازد. فقط با آگاهی از تاریخچه تحولات در معماری و مسیر شکل‌گیری آن می‌توانیم معماری امروز را نقد و برای آن راه حل جدیدتری انتخاب بنماییم. هدف اصلی کتاب هم جز این نیست.

این کتاب اکثر ایسم‌های معماری را در یک جا جمع‌آوری کرده است، شما از طریق آن می‌توانید اطلاعات اولیه را کسب و با توجه به نام جنبش، معمار یا ساختمان به اینترنت یا کتابخانه‌ها برای کسب اطلاعات بیشتر مراجعه نمایید. هرگز نمی‌شود تمام ایسم‌ها و اطلاعات مهم آنان را در یک کتاب جمع کرد، پس این کتاب را به عنوان کلیدی به دنیای سبک‌شناسی معماری داشته باشید و از آن برای باز کردن درب‌های بزرگتر استفاده نمایید.

ایسم‌ها نامی برای معرفی سبک‌ها یا جنبش‌های هنری می‌باشند. ایسم‌های معماری که در این کتاب نام برده شده‌اند براساس پژوهش‌های ناشر و نویسندگان اولیه این کتاب جمع‌آوری و تعریف شده‌اند. البته اگر بخواهیم دقیق‌تر بدانیم، سبک‌ها و جنبش‌های بسیاری در این کتاب نام برده نشده‌اند، این کتاب بیشتر برای کسب اطلاعات اولیه در این زمینه است و خیلی جنبه علمی یا تحقیقاتی ندارد. اگر بخواهیم ایسم‌های موجود در هنر یا معماری را به طور کامل شرح دهیم برای هر کدام چند کتاب لازم است، و اگر بخواهیم حداقل اطلاعات را کسب کنیم واقعاً دو صفحه برای توضیح یک جنبش هنری بسیار کم می‌باشد. بنابراین این کتاب صرفاً در جهت کسب اطلاعات اولیه مانند زمان وقوع، عوامل تأثیر گذار، نام معماران برجسته و ساختمان‌های معروف آن سبک است.

سبک‌بندی بعضی معماران در بعضی جنبش‌ها یا ربط دادن بعضی سنت‌ها به ایسم‌های خاص می‌تواند سلیقه‌ای باشد و اگر من مؤلف این کتاب بودم شاید طوری دیگر آنها را دسته‌بندی می‌کردم. در هر صورت من در محتویات این کتاب دخالتی نکردم. در بعضی سبک‌ها بسیار واضح است که متن انگلیسی خلاصه یک متن بزرگتر بوده، چون به قدری فشرده و خلاصه شده بود که بدون اطلاعات و مطالعه راجع به موضوع به سختی می‌شد آن را به فارسی برگرداند. سبک‌ها چه در دسته‌بندی، چه در ربط دادن یک معمار به آن سبک و چه از لحاظ انتخاب بین سبک‌های موجود، هم به سلیقه مولف و هم به اندازه کتاب و هم به شیوه خلاصه کردن آن بستگی دارد.

اهمیت این کتاب و مشابه هنری آن در متن یا عکس‌های رنگی‌شان نیست، بلکه هنر این کتاب در خلاصه کردن و جمع‌آوری اطلاعات در حدود ۱۵۰ صفحه است. آنچه اهمیت دارد همان اسم‌ها و تاریخ‌هاست که مسیر جستجو در منابع بزرگتر را برای خواننده

روشن می‌سازد. بنابراین کیفیت بالا فقط قیمت کتاب را بالا می‌برد، لذا این کتاب برای سهولت تهیه و مناسب‌تر بودن قیمت تک رنگ چاپ شده است. در آخر لازم می‌دانم از مدیریت انتشارات فدک ایساتیس آقای مجیدرضا زرویی بدلیل زحماتی که در راستای تولید این کتاب از حروفچینی و ویراستاری تا چاپ کشیده‌اند تشکر کنم. امیدوارم که از این کتاب بیشترین بهره را ببرید و اگر پیشنهاد یا انتقادی نیز دارید می‌توانید با آدرس اینترنتی زیر با ما تماس بگیرید.

www.Fadakbook.ir

www.M_Afshar@Appliedscience.ir

مقدمه

معماری همه جا در اطراف ماست، رابطه آن با زندگی روزمره ما بر تمام ابعاد زندگیمان تأثیر بسزایی می‌گذارد. وقتی وارد فضایی می‌شویم و در آن حرکت می‌کنیم احساسات، خاطرات و تفکرات متفاوتی به ما دست می‌دهد. این در حالیست که معماری با توجه به زمان، مکان و جامعه متغیر است. این تغییرات به ما کمک می‌کند تا نمونه‌های متفاوت معماری را در دسته‌های مختلف قرار دهیم. "ایسم" ها بهترین شیوه برای دسته‌بندی و شناخت سبک‌های گوناگون می‌باشد.

این کتاب راهنمای ساده‌ای برای شناخت مهمترین ایسم‌ها است. تفاوت بین ایسم‌ها به سبب موقعیت ساختمان‌ها، کاربری آنان و آب و هوای منطقه و مصالح موجود پیش آمده است، و در طول گذشت زمان این تفاوت‌ها به فرهنگ و سنت معماری تبدیل شده‌اند. از طریق تجارت بین الملل و جهان‌گشایی، این سنت‌ها به مرور زمان بر معماری بر اساس نیازهای اولیه انسان برای بقاء شروع شد و به سرعت به شیوه‌ای جهت پیشبرد دیگر اهداف زندگی تبدیل گردید. به عنوان مثال خانه ما می‌تواند جایگاه اجتماعی ما را بین دوستان و اقوام و همکاران مشخص سازد.

این کتاب به شما کمک خواهد کرد تا با مهمترین جنبش‌ها در طول تاریخ معماری آشنا شوید؛ اگرچه ربط دادن یک ساختمان به جنبش خاصی از طریق معیارهای مشخص شده در این کتاب کار ساده‌ای نیست، اما گویای اینکه معماران چگونه تفکرات خود را بیان می‌کنند و آنها را به سازه‌هایی از سنگ و آجر و غیره تبدیل می‌سازند، می‌باشد. هرگز یک معنا برای یک "ایسم" وجود ندارد. بعضی معماران و آثار معماری براحتی در بیش از یک "ایسم" قرار می‌گیرند. به همین دلیل ما ایسم‌ها را به پنج دسته تقسیم بندی کرده‌ایم. بعضی از آنها برای قرن‌ها یکنواخت بوده‌اند، مثلاً کونفیوشنالیسم گویای تداوم در سیستم اجتماعی چین در طول چند هزار سال می‌باشد.

ایسم‌ها می‌توانند با وجود تضادهای اساسی در کنار هم و یا به پای هم اتفاق بیافتند، مانند مونیومنتال اربانیسم و مد ایوالیسم که با وجود تفاوت‌های ظاهری زیاد، یک هدف و یک فلسفه را در یک مقطع از تاریخ دنبال می‌کردند.

قبل از اواسط قرن نوزدهم، معماران خود را در دسته‌بندی‌های سبکی نمی‌پنداشتند، و با وجود تفاوت‌های بسیار بین آثار معماری، آنها چنین تقسیم‌بندی‌هایی را نمی‌شناختند. اما از سال ۱۸۳۰ به بعد معماری مسیر ایدئولوژیک و سیاسی جدیدی را آغاز نمود تا از اوایل قرن بیستم تعلق به جنبش‌های هنری بین معماران رواج پیدا کند این روند تا امروز ادامه یافت، اما اخیراً معماران در برابر اینگونه تقسیم‌بندی‌ها مقاومت می‌کنند.

فصل اول

باستانی و ماقبل رینسانس

پری کلاسیسم ۱۸

اینديسم ۲۰

پروتو کلاسیسم ۲۲

کلاسیسم یونانی ۲۴

کنفوسیانیسم ۲۶

کلاسیسم رومی ۲۸

ماقبل کلومیانیسم ۳۰

شیتتوئیسم ۳۲

کلاسیسم مسیحی ۳۴

اسلامیسم ۳۶

ایندو خمريسم ۳۸

گوتیک شولاستیسیسم ۴۰

گوتیک کومرثالیسم ۴۲

فصل دوم

رینسانس

اینونشنیسم ۴۶

هیومانیسم ۴۸

ایدئالیسم ۵۰

منریسم ۵۲

پیه تیسم ۵۴

کلاسیسم بومی ۵۶

باروک ۵۸

ابسولوتیسم ۶۰

امپریسیسم انگلیسی ۶۴

روکوکو ۶۶

پالادیانیسم ۶۸

جورجن اربانیسم ۷۰

فصل سوم

اوایل مدرنیسم

نئو کلاسیسم ۷۴

اگزوتیسیسم ۷۶

سابالایمیسیسم ۷۸

استراکچرال رشنالیسم ۸۰

متریالیسم ۸۲

مدایوالیسم ۸۴

ویکتوریانیسم ۸۶

مونومنتال اربانیسم ۸۸

انتی اربانیسم ۹۰

دکوراتیو اینداستریالیسم ۹۲

امپریالیسم ۹۴

فصل ششم

ضمیمه‌ها

لیست معماران ۱۴۴

شهرها و اماکن دیدنی ۱۵۲

تاریخ‌نگار ایسم‌ها ۱۵۴

فصل پنجم

پس از مدرنیسم

استراکچرالیسم ۱۲۴

ریجنالیسم ۱۲۶

متابولیسم ۱۲۸

پست مدرنیسم ۱۳۰

تکنوئیسم ۱۳۲

نئو رشنالیسم ۱۳۶

دیکنستراکتیویسم ۱۳۸

اکوئیسم ۱۴۰

متارشنالیسم ۱۴۲

فصل چهارم

مدرنیسم

اکسپرشنیسم ۱۰۰

یوسونیانیسم ۱۰۲

کنستراکتیویسم ۱۰۴

پیوریسم ۱۰۶

رشنالیسم ۱۰۸

فانکشنالیسم ۱۱۰

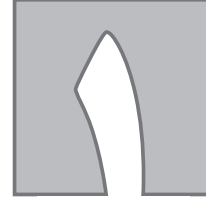
اسکای اسکریپر یسم ۱۱۲

توتلیتریانیسم ۱۱۴

کورپوراتیسم ۱۱۶

بروتالیسم ۱۲۰

باستانی و ما قبل رینسانسی

پری کلاسیسم

اینڈیسم

پروتو کلاسیسم

کلاسیسم یونانی

کنفوسیائیسم

کلاسیسم رومی

ماقبل کلومیائیسم

شیتوئیسم

کلاسیسم مسیحی

اسلامیسیسم

اینڈو خمیریسم

گوتیک شولاستیسیسم

گوتیک کومر شالیسم